

Ιταλία
Δορυμίτες της Brenta

**Via ferratta
delle bocchette**

...Στη στροφή του μονοπατιού μας βρίσκει η καταιγίδα. Γρήγορα ένα σύννεφο μας καλύπτει ενώ οι κεραυνοί αντηχούν τρομακτικά στους γύρω βράχους. Το χαλάζι που πέφτει χτυπά τα κράνη μας μ' ένα ξερό θόρυβο. Κολλήσαμε στο βράχο και μείναμε γαντζωμένοι στο συρματόσχοινο περιμένοντας να περάσει...

Κατεβαίνοντας την *Oliva Detassi*
Φωτό: Φωτεινή Πετροπούλου

1. Φαντασμαγορική άποψη των Δολομιτών από την Sentiero Brentari όπου δεσπόζει η πυργοκορφή Campanile Basso.
Φωτο Α. Δάκος

2. Πέρασμα από την Sentiere Alfr. Benibi.
Φωτο Π. Λατσούδης

3. Ολίνα Detassis μια από τις πιο σκληρές διαδρομές της Bocchette Alte.
Φωτο Φ. Πετροπούλου

Κείμενο: **ΜΑΚΗΣ ΤΖΩΡΤΖΙΔΗΣ**

Εδώ και τέσσερις ώρες σκαρφαλώνουμε στη via ferratta delle Bocchette Centrale. Βρισκόμαστε ήδη στην τέταρτη μέρα της διάσχισης και δεν είχαμε παράπονο με τον καιρό. Δε δώσαμε ιδιαίτερη σημασία σε κάτι συννεφάκια που στριφογύριζαν ανάμεσα στους βράχους και που όμως πλήθαιναν ταχύτατα. Η προσοχή όλων μας ήταν συγκεντρωμένη στο απόκρημνο μονοπάτι και στο σωστό «γάντζωμα» στο συρματόσχοινο ενώ με κλειφτές ματιές θαυμάζαμε το μεγαλείο του τοπίου. Το όποιο λάθος εδώ πληρώνεται ακριβά. Όμως, πόσο γρήγορα αλλάζει ο καιρός! Ήδη ακούγονται οι πρώτες βροντές που αντηχούν απόκοσμα ανάμεσα στους βράχινους πύργους. Το σκηνικό αλλάζει δραματικά. Προχωρούμε γοργά, σιωπηλοί, εντυπωσιασμένοι από την άγρια μεγαλοπρέπεια του τοπίου. Όταν, στη στροφή του μονοπατιού, μας βρίσκει η καταιγίδα. Γρήγορα ένα σύννεφο μας καλύπτει ενώ οι κεραυνοί αντηχούν τρομακτικά στους γύρω βράχους. Το χαλάζι που πέφτει χτυπά τα κράνη μας μ' έναν εκκωφαντικό θόρυβο. Κολλήσαμε στο βράχο και μείναμε γαντζωμένοι στο συρματόσχοινο περιμένοντας να περάσει...

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

Οι Δολομίτες της Brenta, αποτελούν ένα ανεξάρτητο ορεινό συγκρότημα μήκους 35χλμ., πλάτους 12χλμ. και βρίσκονται 70χλμ περίπου βόρεια της λίμνης Garda. Το βουνό υψώνεται ανάμεσα σε δύο ηλιόλουστες κοιλάδες, ανατολικά την κοιλάδα Non και τον ποταμό Adige και δυτικά την κοιλάδα Dendenne, που είναι και το φυσικό όριο του ορεινού συγκροτήματος Adamello- Presanella και που αποτελούν μαζί με την Brenta το Εθνικό Πάρκο "Adamello-Brenta". Στις δυτικές παρυφές του όρους ξεδιπλώνεται η επαρχιακή οδός No 239 που οδηγεί στις δύο πόλεις Pinzolo 770μ και Madonna di Campiglio 1682μ. Από εδώ ξεκινούν μονοπάτια και αναβατήρες που οδηγούν στην καρδιά του βουνού.

Σχετικά με άλλους δολομιτικούς σχηματισμούς, λίγο αργά κατάφεραν να διασχίσουν το δύσβατο αυτό βουνό και να οργανώσουν τα δύσκολα περάσματα. Πρώτος ο John Ball, στις 24 Ιουλίου του 1864 κατάφερε την πρώτη διάβαση διασχίζοντας από ανατολικά προς δυτικά τη via Bocca di Brenta. Αργότερα, τη δεκαετία του 30 αναρριχητές άρχισαν να διαμορφώνουν τα «πρεβάζια», να τα ασφαλίζουν με συρματόσχοινα και να τοποθετούν σκάλες. Σήμερα η Brenta διαθέτει ένα πολύ καλό δίκτυο από μονοπάτια και via ferratas όλων των επιπέδων και δυσκολιών που συνδέουν καλά οργανωμένα καταφύγια, ώστε δικαίως θεωρείται ένας ορειβατικός και αναρριχητικός παράδεισος. Μεταξύ των πιο γνωστών, είναι η διεθνούς φήμης via delle Bocchette η οποία εκτείνεται από το Passo del Grosse 2442μ μέχρι το καταφύγιο Dodeci Apostoli 2487μ με τις πιο κάτω επί μέρους διαδρομές (στην παρένθεση η χρονιά πραγματοποίησης από το Σύλλογο)

- Sent. Benini: Passo del Grosse -Bocca di Tuckett (2009)
- Sent. SOSAT(2007)
- Sent. delle Bocchette Alte(2009)
- Sent. Delle Bocchette Centrali(2009)
- Sent. Brentari, Sent. Castiglioni(2009)
- Sent. Sent. Ideale
- Sent. Martinazzi

outdoor attitude <

> urban performance

MORE **OPTIONS** MORE **FUN**

www.asolo.com 940

Everland Xcr Βάρος: 470 γρ.

Vertigo Xcr Βάρος: 453 γρ.

ASOLO®

a world of technologies

Κεντρική Διάρθρωση: Α. Ιερσίου 1904, Αθήνα Αττικής - Τηλ: 210 6200731- 210 6208188 www.resoul.gr

4. Στιγμές ανάπαυσης στη Sentiere Livio Brenteri.
Φωτο Φ. Πετροπούλου

5. Οδεύοντας προς το Bocca del Tuckett με προορισμό το καταφύγιο.
Φωτο Φ. Πετροπούλου

6. Εντυπωσιακή άποψη του Campanile Basso.
Φωτο Κ. Χριστοδουλόπουλος

ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Το φανταστικό σκηνικό των Δολομιτών είναι αποτέλεσμα της ιδιαίτερης γεωλογικής διαφορετικότητάς τους από τις γειτονικές Άλπεις, όπως και των άλλων ορεινών σχηματισμών του κόσμου. Αυτό οφείλεται στη συνύπαρξη δύο διαφορετικής σύνθεσης πετρωμάτων των ιζηματογενών (δολομίτης, ασβεστόλιθος, κλπ) και των ηφαιστειογενών (γρανίτης). Η ονομασία «δολομίτης» προέρχεται από το όνομα του Γάλλου χημικού-μεταλλειολόγου Deodat de Dolomieu (1750-1801) ο οποίος ανακάλυψε ένα άγνωστο μέχρι τότε ορυκτό, το ανθρακικό ασβέστιο-μαγνήσιο, το οποίο ονομάστηκε «δολομίτης». Παρόλη την ονομασία τους, όλα τα βουνά των Δολομιτών δεν αποτελούνται από δολομιτικά πετρώματα. Το Latemar και η Marmolada αποτελούνται κατά πλειοψηφία από ασβεστόλιθο, για παράδειγμα.

Ο σχηματισμός των δολομιτικών πετρωμάτων χρονολογείται από την Τριαδική περίοδο (πριν από 248-205 εκατομμύρια χρόνια) όταν ανθρακικά πετρώματα εναποτέθηκαν σε μια αρχαία ρηχή και ζεστή θάλασσα που κάλυπτε μεγάλο μέρος της κεντρικής Ευρώπης. Στη συνέχεια μεγάλες ποσότητες λάβας συνέρρευσαν όπως ακολούθησαν και άλλες γεωλογικές ανακατατάξεις.

Τα δολομιτικά και ηφαιστειογενή πετρώματα που σχηματίστηκαν στην Πέρμιο και Τριαδική περίοδο παρέμειναν θαμμένα κάτω από μεγάλο πάχος θαλασσίων ιζημάτων για πάνω από 100 εκατ. χρόνια. Κατά τη διάρκεια της Τριτογενούς περιόδου (60-5 εκατ. χρόνια πριν), η σύγκρουση της Αφρικανικής και Ευρωπαϊκής πλάκας είχε σαν αποτέλεσμα την ανύψωση των υποθαλασσίων στρωμάτων και το σχηματισμό των ορέων όπως πχ οι Άλπεις και οι Δολομίτες. Ακολούθως οι παγετώνες, οι έντονες βροχοπτώσεις, οι κατακρημνίσεις και οι κατολισθήσεις διέβρωσαν τα στρώματα που σκέπαζαν τα παλιά Τριαδικά πετρώματα επιτρέποντάς τα να εμφανιστούν στην εξωτερική επιφάνεια και να δώσουν τη σημερινή μεγαλόπρεπη μορφή των δολομιτικών πυργοκορφών.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Η βαθμολόγηση των διαδρομών, σαν μια υποκειμενική θεώρηση και όχι καθαρά επιστημονική, διαφέρει από συγγραφέα σε συγγραφέα των διαφόρων οδηγών, αλλά εξαρτάται και από υποκειμενικές και αντικειμενικές

συνθήκες. Έτσι εμείς ακολουθήσαμε την προτεινόμενη μέθοδο στον οδηγό VIA FERRATAS OF THE ITALIAN DOLOMITES Vol 2 των Graham Fletsher και John Smith, την οποία βρήκαμε αρκετά ακριβή:

1. Βαθμός Τεχνικής Δυσκολίας: από 1-εύκολη- έως 5 –πολύ δύσκολη.

2. Βαθμός κρσισιμότητας (seriousness): χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία A,B,C, όπου εκτιμώνται παράμετροι όπως η δυνατότητα προσέγγισης και παροχής βοήθειας, οδοί διαφυγής, επίπεδο φυσικής κατάστασης, ενδεχόμενοι αντικειμενικοί κίνδυνοι (πχ λιθοπτώσεις) κ.α. Για παράδειγμα η Via Bocchette Alte χαρακτηρίζεται 4C

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΒΟΥΝΟΥ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΥ

Δεν είναι καθόλου σπάνιο να συμβούν ακραία καιρικά φαινόμενα,

όπως καταιγίδες, χιονοπτώσεις, ισχυροί άνεμοι, παγετός και πολύ χαμηλές θερμοκρασίες. Η γνώση των δελτίων καιρού δεν παρέχει 100% ασφάλεια και τα παραπάνω μπορούν να συμβούν απρόσμενα ακόμη και στο μέσο του καλοκαιριού. Γι' αυτό ο ορειβάτης πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος από πλευράς εφοδίων προσέχοντας όμως να μην υπερφορτώσει το σακίδιό του και να έχει προβλέψει εξόδους διαφυγής ή επιστροφή σε περίπτωση ακραίων καταστάσεων.

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Κράνος UIAA standard

Μποντριέ: το ολόσωμο προσδίδει μεγαλύτερη ασφάλεια από το αντίστοιχο μέσης

Σετ αυτοασφάλισης via ferrata: είναι ένα σύστημα που περιλαμβάνει μηχανισμό φρεναρίσματος KISA (Kinetic Impact Shock Absorber) και ειδικά καραμπίνερ. Είναι ένα πολύ σημαντικό εξάρτημα του εξοπλισμού μας απαραίτητο για την ασφάλειά μας, αρκεί να χρησιμοποιείται σωστά.

Πιολέ, κραμπόν προαιρετικά αλλά πολύ χρήσιμα (στη δική μας περίπτωση ήταν σχεδόν απαραίτητα). Επίσης ένα σχοινί 25-30μ και ένα σετ αυτοασφάλισης 40 εκ. θα σας βοηθήσουν πολύ.

ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΠΟΧΗ

Φυσικά καλοκαίρι. Ο Ιούλιος είναι καλός μήνας αρκεί να έχουν ανοίξει οι via ferratas. Ο Αύγουστος έχει μεγάλο συνωστισμό και η καθυστέρηση είναι σημαντική. Ο Σεπτέμβριος είναι καλός μήνας επίσης και από πλευράς καιρού και από πλευράς κόσμου.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΣΧΙΣΗΣ

Κείμενο:

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ημέρα 1η (14/7/09):

άφιξη στο Rif. Stoppani (2437μ.)

12.00 η ώρα το μεσημέρι και όλη η ομάδα συγκεντρωμένη στο σταθμό τηλεφερικό αναμένοντας τις καμπίνες που θα μας μετέφεραν στο σημείο εκκίνησης ενός φιλόδοξου εγχειρήματος, της διάσχισης του συγκροτήματος της κεντρικής και νότιας Brenta από καταφύγιο σε καταφύγιο για 7 ημέρες. Φιλόδοξο από κάθε άποψη αν συνυπολογίσει κανείς τις ασταθείς καιρικές συνθήκες και τις μελλοντικές προβλέψεις για ανοιγοκλεισίματα του καιρού με πιθανότητα καταιγίδας για κάποιες ημέρες, το πολύ χιόνι που είχε κρατήσει το βουνό, πράγμα αφύσικο για τέτοια εποχή, γεγονός που συμπαρέσυρε ένα σωρό αντιξοότητες: θαμμένα κομμάτια της via ferrata, αποχρεωτικό κουβάλημα grabon-riole, αδυναμία χρήσης ενός δεύτερου Ιταλού οδηγού γιατί οι διαδρομές δεν θεωρούνταν επίσημα ανοιχτές, ερωτηματικά για το κατά πόσο η ομάδα μας των 13 αγνώστων μεταξύ τους ορειβατών θα ήταν ικανή να συνεργαστεί και να ανταπεξέλθει σε απαιτητικές συνθήκες χειμερινού βουνού!! Με όλα αυτά και πολλές προσευχές.... επιβιβαστήκαμε στις «γόνδολες» και προσεδαιφιστήκαμε στο υπερπολυτελές καταφύγιο Stoppani στα 2437μ. μόλις λίγα μέτρα κάτω από το Passo del Grosse (2442μ.), μεγαλύτερο διάσελο που χωρίζει τον επιβλητικό ορεινό όγκο της βόρειας Brenta από αυτόν της κεντρικής και νότιας. Τακτοποίηση σε δωμάτια τύπου sale, ένα carruccino αλλά ιταλικά (στα γρήγορα...) και έτοιμοι προς αναχώρηση για μια μικρή προθέρμανση 3 ωρών με πλήρη εξοπλισμό, μέτρημα δυνάμεων και σύντομη εισαγωγή σε ό,τι θα επακολουθούσε τις επόμενες ημέρες. Ξεχωριστή πινελιά στην επιστροφή μας μια σύντομη στάση στο καταφύγιο Graffer λίγο πιο χαμηλά από το Stoppani, με την αξεπέραστη ζεστή σοκολάτα του και τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες από τους πρωτοπόρους αναρριχητές που άνοιξαν τη δεκαετία του 30 τις μοναδικές αέρινες διαδρομές στο βράχικο όγκο της Brenta που θα ακολουθούσαμε τις επόμενες ημέρες!

Ημέρα 2η (15/7/09):

Rif. Stoppani (2437μ.)– Sentiero Alfredo Benini (C,2)– Rif. Tuckett (2272μ.)

Κατά τις 7.30 η ώρα το πρωί ξεκινάμε με ηλιοφάνεια για να πάρουμε το ορεινό μονοπάτι Alfredo Benini το οποίο θα αποτελούσε μια καλή εισαγωγή στις Bocchettes. Οι σκιές μας σε νοσητή γραμμή ακολουθούν ανηφορική πορεία εγκαταλείποντας το Passo Grosse και οδεύοντας προς το ορεινό συγκρότημα της κεντρικής Brenta. Μας διακατέχει μικρή αγωνία καθώς ο οδηγός μας ο Νίκος μας έχει ξεκαθαρίσει ότι αν δεν καταφέρει έστω και ένας να περάσει τα απότομα περάσματα που έχουν κρατήσει χιόνι τότε θα αναγκαστούμε να εγκαταλείψουμε και να προσεγγίσουμε το Rif. Tuckett από χαμηλότερο πεζοπορικό μονοπάτι. Μπαίνουμε στο πρώτο χιόνι, πλακέτες της CAI σηματοδοτούν την εκκίνηση του ορεινού μονοπατιού αλλά και υποδεικνύουν τύπου: "Attenti al Cranio" μας υπενθυμίζουν τη σοβαρότητα του εγχειρήματος που ξεκινάμε! Αντικρίζουμε την πρώτη χιονισμένη τραβέρσα που θα πρέπει να διασχίσουμε – στεκόμαστε στην έξοδο ενός λουκιού – ο αέρας σφυρίζει μανιασμένα – ο καιρός αρχίζει να αλλάζει, πυκνά σύννεφα και διαπεραστικό κρύο έρχονται από το λούκι – βγάζουμε πιολέ και δυνάστε σε σχοινοσυντροφιά. Τα βήματα με ευλαβική προσοχή, ο παγετώνας που δεσπόζει αχανής ακριβώς από κάτω μας περιμένει ένα λάθος για να μας δεχτεί στη φονική αγκαλιά του! Αρχίζουμε να παίρνουμε μια πρώτη γεύση για το τι θα επακολουθούσε...αέρινα μονοπάτια και πατάρια στα ριζά των βράχινων μυτικιών μας καλούν να τα διασχίσουμε.. Συνεχίζουμε δεμένοι στο απότομο μονοπάτι- οι προβλέψεις για καιρική αστάθεια επαληθεύονται, τα αδιάβροχα και οι πρώτες κουκούλες «σκάνε μύτη». Στην κούρμα ενός φιδωτού μονοπατιού ο ήλιος μας δείχνει ξανά το πρόσωπό του – η πρώτη μας καταρρίχηση- ασφαλισμένοι σε via ferrata όπου στο τελειώμά της μια δεύτερη τραβέρσα χιονιού, εντελώς κάθετη από ψηλά, μας περιμένει! Ένα chamiois (αγριοκάτσικο) ωστόσο την κατεβαίνει τρέχοντας...Μετά από 7 κοπιαστικές ώρες η σημερινή διαδρομή πλησιάζει στο τέλος της καθώς ανεβαίνουμε κοντά στα 2880μ. και περνάμε από την άλλη πλευρά, αυτή του Rif. Tuckett, αντικρίζουμε τον παγετώνα γνωρίζοντας ότι στο τελειώμά του τελειώνουν και τα βάσανά μας. Επιλέγουμε τη θεαματικότερη κατάβαση από την Bocca del Tuckett (2648μ.) και

7. Campanile Basso, νότια έξοδος. Πάλι το μονοπάτι καλύπτεται από παχύ στρώμα χιονιού που μας αναγκάζει σε μια εκτεθειμένη παράκαμψη.
Φωτο Κ. Χριστοδουλόπουλος

8. Μια θεαματική διαδρομή στη Bocchette Alte
Φωτο Κ. Χριστοδουλόπουλος

9. Μόλις έχουμε περάσει μια χιονούρα στη Sent. Dorothea Foresti της Bocchette Alte και κρεμόμαστε κυριολεκτικά στο κενό.
Φωτο Κ. Χριστοδουλόπουλος

10. Και πάλι το χιόνι καλύπτει μονοπάτι και συρματοσχοινο της Sent. Alfr. Benini. Απαραίτητη η ασφάλιση με σταθερό σχοινί.
Φωτο Μ. Τζωρτζίδης

11

τον παγετώνα Vallesinella superiore που συνδυάζει μικρή via ferrata ενώ αριστερά μας τα μυτικά της Cima Brenta (3150μ) ξεπροβάλλουν μέσα από τα σύννεφα συνθέτοντας ένα απόκοσμο σκηνικό. Ύστερα από 1 ώρα κατάβαση απολαμβάνουμε ένα πλούσιο δείπνο και την απαγγελία από τον «ποιητή εκ του προχείρου» Νίκο Γκούνη του περίφημου «Brenta Rhapsody».

Ημέρα 3η (16/7/09):

Rif. Tuckett (2272μ.) – Bocchette Alte(C,4) –

Rif. Alimonta (2580μ.)

Ξεκινάμε με λαμπρό καιρό για να κατατροπώσουμε την Bocchette Alte, τη μακρύτερη και την υψηλότερη σε δυσκολία via ferrata (C,4) από όλες τις ημέρες! Ανεβαίνουμε χωρίς σταματημό τα 400 περίπου μέτρα παγετώνα που μας χωρίζουν από το Rif. Tuckett μέχρι το διάσελο που αρχίζει η πρώτη σκάλα της Alte. Η Bocchette Alte είναι η υψηλότερη διαδρομή στο συγκρότημα της Brenta με μια σειρά από εκτεθειμένα μονοπάτια και τμήματα ασφαλισμένα με σκάλες που σε οδηγούν στην ανατολική πλευρά της Cima Brenta αγγίζοντας σχεδόν τα 3000μ. Ηθικό ακμαίο, μια μικρή στάση για να βγάλουμε τα crampon και να φορέσουμε το σύστημα της via ferrata στα bodie μας και το σκαρφάλωμα αρχίζει. Ανεβαίνουμε γύρω στα 300μ. μια σειρά από μικρές σκάλες μπαίνοντας στο τμήμα Pedrotti – Coro del SAT (η Bocchette Alte χωρίζεται σε τμήματα που φέρουν τα ονόματα των πρωτοπόρων Ιταλών ορειβατών που τα άνοιξαν). Φτάνουμε σε πατάρι απ' όπου θα περάσουμε προς τη νότιο-ανατολική πλευρά του βουνού έχοντας στα 2000μ. κάτω από τα πόδια μας τη λίμνη του Molveno. Λίγες φωτό στον οριοθετημένο χώρο που μας επιτρέπεται γιατί μια κίνηση αριστερότερα θα αποβεί μοιραία! Προσδενόμαστε στο συρματόσχοινο του πρώτου μονοπατιού που αγκαλιάζει φιδωτά τα μυτικά τέμνοντας εγκάρσια το βράχο ενώ πολλές φορές το φάρδος του δεν υπερβαίνει έναν άνθρωπο σημμένο σε προσοχή. Βρίσκομαι έτσι μέσα στην κλασική φωτογραφία που με ώθησε να πραγματοποιήσω αυτή τη διαδρομή και αισθάνομαι ότι αρχίζω να απογειώνομαι... Διασχίζουμε το τμήμα της Alte που ονομάζεται Garbari ledge μια σειρά από τραβερσαριστά μονοπάτια κάποια ανασφάλιστα που εφιστούν ιδιαίτερη προσοχή! Σε λίγο μπαίνουμε στο πιο δύσκολο ίσως κομμάτι της διαδρομής, το Sentiero Dorotea Foresti. Η αρχή του αποτελείται από μερικά μέτρα εκτεθειμένου μονοπατιού που σε αρκετά σημεία βρίσκεσαι πιασμένος στο συρματόσχοινο με τα πόδια σου να κοντράρουν στο βράχο. Την όλη κατάσταση δυσκολεύει ο καιρός που αρχίζει να χαλάει και κάνει τα βράχια γλιστερά. Η ομίχλη που πέφτει μας στερεί τη θέα του χάους από κάτω μας. Η τραβέρσα τελειώνει σε μια σκάλα που καταλήγει σε μια βαθιά χαράδρα γεμάτη χιόνι κατευθείαν από την κορφή της Cima Brenta. Το συρματόσχοινο βρίσκεται θαμμένο κάτω από αρκετά μέτρα χιόνι και ο Νίκος θα πρέπει πάλι να ασφαλίσει το πέρασμα. Οι καθυστερήσεις μεγάλες αλλά περνάμε όλοι ένας- ένας και με τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια! Ακόμη 15 λεπτά και φτάνουμε σε ένα αρκετά φαρδύ πλατό μεταξύ της Cima Brenta και του Spallone Dei Massodi, με θέα τις ανατολικές και δυτικές κοιλάδες. Απέναντί μας διακρίνεται το Spallone Dei Massodi – ένα χιονισμένο πλατό, το ψηλότερο σημείο της Bocchette Alte στα 2999μ. Μετά από μισή και παραπάνω ώρα καταρρίχηση και αναρρίχηση από τη Scala degli Atici το προσεγγίζουμε. Το σχέδιο είναι να κατεβούμε από την άλλη πλευρά χωρίς να συνεχίσουμε την κορυφογραμμή, αλλά παίρνοντας την έξοδο Oliva Detassis. Η τελευταία αποτελεί ίσως την πιο σκληρή απ' όλες τις via ferrata της Bocchette Alte με βαθμολογία B,4 και είναι μια

12

13

εντελώς κάθετη διαδρομή με συνεχόμενες σκάλες σε μια ορθοπλαγιά που καταλήγει στον παγετώνα Verdetta dei Brentei. Η έκθεση μεγάλη αλλά εκμηδενίζεται από την αίθρηση ότι κατεβαίνεις κυριολεκτικά στο κενό! Ύστερα από μια μακριά και κουραστική ημέρα 11 ωρών στο βουνό η ένταση εκδηλώνεται στο καταφύγιο Alimonta. Όλα όμως ξεχνιούνται γρήγορα εμπρός σε όσα αναμένουμε να μας αποκαλύψει η επόμενη ημέρα της Bocchette Centrali.

Ημέρα 4η (17/7/09): Rif. Alimonta (2580μ.) – Bocchette Centrali(C,3) – Rif. Pedrotti (2491μ.)

Η Bocchette Centrali αποτελεί το κεντρικό τμήμα της Bocchette Alte και προσφέρει ίσως τις εντυπωσιακότερες εικόνες από όλες τις Bocchettes. Ανοίχτηκε το 1936 από τους ορειβάτες του Trentino των οποίων τα ονόματα μνημονεύονται σε χαρακτηριστική πλάκα προς το τέλος της διαδρομής. Η σημερινή ημέρα από το καταφύγιο Alimonta μας επιφύλασσε μόνο 230μ. ανάβαση στον παγετώνα Vedretta dei Sfulmini μέχρι το γνωστό πέρασμα Bocca dei Armi στα 2749μ. Να σημειώσουμε εδώ ότι η λέξη bocca σημαίνει στόμα και τα περάσματα αυτά ονομάστηκαν έτσι από τον πρωτόπορο αλπινιστή John Ball όπου στις 24 Ιουλίου του 1864 ολοκλήρωσε την πρώτη διάσχιση της Brenta από τα δυτικά προς τα ανατολικά περνώντας το διάσελο Bocca di Brenta που βρίσκεται στο τελείωμα της Centrali. Ύστερα από μια γρήγορη ματιά στην εντυπωσιακή θέα που μας προσφέρει η Bocca dei Armi και κάποιες κλεφτές φωτό αρχίζουμε και ανεβαίνουμε μια σειρά από σκάλες που ξεκινάνε κυριολεκτικά μέσα από το χιόνι και οδηγούμαστε σ' ένα αέρινο αλλά καλά προστατευμένο πατάρι. Από το σημείο αυτό και για μια και παραπάνω ώρα θα κινηθούμε σε στριφογυριστά μονοπάτια via ferrata με το χάος να παραμονεύει κάτω από τα πόδια μας... Στην επόμενη στροφή ξεπροβάλλει το Campanile Baso ένα εντυπωσιακό μυτίκι στα 2874μ, ωστόσο τα δύσκολα μας περιμένουν λίγο πιο χαμηλά. Ενώ ο καιρός αρχίζει να αλλάζει συγκεντρωνόμαστε στη διαδρομή μας και στη διατήρηση της συνοχής της ομάδας! Μια μικρή σκάλα μας οδηγεί σε μια χιονισμένη και αρκετά εκτεθειμένη τραβέρσα η οποία ασφαλίεται με σταθερό σχοινί από τον οδηγό μας. Οι χρόνοι αναμονής μοιάζουν ατελείωτοι καθώς θα πρέπει να περάσουμε ένας -ένας χρησιμοποιώντας ριολ? και προσδεμένοι στο σχοινί. Ευτυχώς περνάμε όλοι χωρίς ούτε ένα στραβοπάτημα αλλά ο νόμος του Murphy βρίσκεται ακόμα σε ισχύ και τα χειρότερα μόλις ξεκινάνε! Αρχίζει να βρέχει και μετά από μια μικρή ανασφάλιστη τραβέρσα με εκπληκτική θέα στο Campanile Baso θα πρέπει να καταρριχθούμε σε γλιστερό, απότομο μονοπάτι με κατά τόπους ασφάλιση via ferrata. Η κούραση συσσωρεύεται ενώ η κατάβαση διαρκεί περίπου μισή ώρα μέχρις ότου η βροχή να μετατραπεί σε χοντρό χαλάζι και οι κερανοί να δηλώσουν την παρουσία τους. Έχουμε χάσει 150 υψομετρικής και ενώ βρισκόμαστε κοντά στην Bocca Campanile Baso διάσελο μεταξύ των Campanile Baso, Alto και στην Cima Brenta Alta, η κατάσταση γίνεται πλέον σοβαρή δεδομένου ότι 13 άτομα βρίσκονται δεμένα πάνω σ' ένα συρματόσχοινο με χαλάζι και κερανούς να πέφτουν τριγύρω!! Για καλή μας τύχη συναντάμε μια σπηλιά πάνω στο μονοπάτι και ο Νίκος αποφασίζει στάση μέχρις ότου περάσει η καταιγίδα. Είμαστε όλοι μούσκεμα και επιπρόσθετα σχεδόν οι μισοί έχουμε ακατάλληλα παπούτσια ανυποψίαστοι πως θα αντιμετωπίζαμε συνθήκες χειμερινού βουνού! Λίγα γεμιστά σοκολατένια μπισκότα από τον Κωστάκη μας φαίνονται σαν red bull. Συνεχίζουμε αφήνοντας την Bocchette del Campanile Baso και μπαίνοντας στο Sentiero Arturo Castelli, βρισκόμαστε κάτω από την Cima Brenta Alta και κινούμαστε ανατολικά. Ο Νίκος ρίχνει πάλι σχοινί και μας ανεβάζει έναν- έναν σε σημείο της

- 11. Αυτό το γαλήνιο απόγευμα, μετά τη θύελλα της προηγούμενης μέρας, αφήνουμε το βλέμμα μας να απλωθεί από τους κοντινούς δολομίτες μέχρι το Adamello, μακριά στο βάθος. Φωτο Μ. Γαργάλα
- 12. Διαδρομή στο Passo del Groste. Το χιόνι έχει καλύψει το συρματόσχοινο, έτσι η μόνη μας ασφάλιση είναι το γερό κάρφωμα του πιολέ. Φωτο Π. Λατσούδης
- 13. Τελευταία μέρα της επαήμερης πορείας μας . Η ομάδα έχει αφήσει πίσω της το τελευταίο καταφύγιο και κατευθύνεται προς το Doss Del Sebion (φαίνεται στο βάθος) και από εκεί με τελεφερίκ στο Pinzolo. Φωτο Π. Λατσούδης
- 14. Καλά ασφαλισμένοι στη via ferrata Bocchette Centrali, χαλαρώνουμε για λίγο καθώς το μονοπάτι ομαλοποιείται προσωρινά. Φωτο Νίκος Χατζής
- 15. Πορεία στη Sent. Attrezzo Alfr. Benini. Το μονοπάτι δεν είναι πάντα ασφαλισμένο λόγω χιονιού, είναι απαραίτητο το σταθερό σχοινί και χρειάζεται πολύ προσοχή. Φωτο Κ. Χριστοδουλόπουλος
- 16. Εντυπωσιακό μέρος της Bocchette Centrali. Φωτο Π. Λατσούδης

17. Κατεβαίνοντας την Sent. Alfr. Benini στη Bocca del Touckett. Κάτω μας απλώνεται ο εντυπωσιακός παγετώνας Vallesinella Superiore.
Φωτο Κ. Χριστοδουλόπουλος

18. Ευτυχώς τα μόνα θύματα της επηήμερης πορείας μας ήταν τα ταλαιπωρα άρβυλά μας.
Φωτο Π. Λατσούδης

19. Sentiero Alfr. Benini No 305. Σε πολλά σημεία του μονοπατιού, παχύ στρώμα παγωμένου χιονιού καλύπτει το μονοπάτι και το συρματόσχοινο. Εδώ η ομάδα πρέπει η ομάδα να περάσει πολύ προσεκτικά.
Φωτο Α. Δάκος

τραβέρσας με πολύ χιόνι. Μετά από μια εκτεθειμένη αλλά καλά προστατευμένη στροφή του μονοπατιού, ανηφορίζουμε προς τη βόρειο-ανατολική πλευρά της Cima Brenta Alta. Η θέα απίστευτη, μυστηριακή! Τα μυτικά ξεπροβάλλουν μέσα από τα σύννεφα σ' ένα απόκοσμο τοπίο μετά από βροχή. Κυκλώνουμε το βουνό ακολουθώντας μια απολαυστική via ferrata που διατρέχει ένα στριφογυριστό μονοπάτι στα ριζά του βράχου με ξύλινο γεφυράκι και σημεία που σκύβεις για να τα περάσεις! Σε λίγο μπροστά μας η φημισμένη Bocca di Brenta και ο ομώνυμος παγετώνας μας καλεί να τον ανέβουμε προκειμένου να ανακαλύψουμε από την άλλη μεριά το Rif. Pedrotti και το τέλος μιας πανέμορφης και περιπετειώδους μέρας!

Ημέρα 5η (18/7/09):

Rif. Pedrotti (2491μ.) – Sentiero Livio Brentari (C,3) - Rif. Pedrotti (2491μ.)

Τη σημερινή ημέρα την εκμεταλλευτήκαμε διττά: ως ημέρα καιρού και ως ημέρα Φραντζέσκας. Ξεκινήσαμε λοιπόν για το τελευταίο καταφύγιο της διάσχισης, το Rif. XII Apostoli, όπου θα καταλήγαμε ύστερα από το συνδυασμό δύο υψηλών μονοπατιών του Sentiero Livio Brentari και του Sentiero Ideale με περίπου 1000μ. via ferrata στο σύνολο. Όπως όμως λένε: “κάθε φορά που κάτι σχεδιάζεις ο Θεός γελάει μαζί σου”, ε.. σ' εμάς ο καιρός μας θύμωσε! Βέβαια η κατάσταση ήταν έκδηλη από νωρίς το πρωί όπου ξεκινήσαμε με αρκετό κρύο, χιονόβροχο και μειωμένη ορατότητα αλλά παραδόξως αρκετή όρεξη! Στην πορεία όμως και μετά από τρεις ώρες ανεβαίνοντας στον παγετώνα Vedretta Superiore della Tosa αντιμετωπίσαμε έντονες συνθήκες χειμερινού βουνού: θερμοκρασία στους 0°C, χιονοθύελλα και ορατότητα στο ένα μέτρο. Το ψυχικό σθένος δεν έλλειψε από κανένα αλλά ο εξοπλισμός όλων μας ήταν ανεπαρκής και ακατάλληλος για τέτοιες συνθήκες. Έτσι αποφασίστηκε επιστροφή. Η υπόλοιπη ημέρα αφιερώθηκε σε ύπνο, φωτογράφιση και στη Φραντζέσκα, μια όμορφη 26χρονη Ιταλίδα που δούλευε στο καταφύγιο ως σερβιτόρα. Έτσι όλοι μείναμε ευχαριστημένοι και ο καθένας με τον τρόπο του φόρτισε τις μπαταρίες του για την επόμενη ημέρα που προβλεπόταν μακριά.

Ημέρα 6η (19/7/09):

Rif. Pedrotti (2491μ.) – Sentiero Livio Brentari (C,3) - Sentiero Ettore Castiglioni (B,2) - Rif. XII Apostoli (2487μ.)

Τα χαμόγελα ήταν ζωγραφισμένα σε όλων τα πρόσωπα και τα πάντα συνηγορούσαν σε αυτό. Λαμπερός καθαρός ουρανός, ανανεωμένη και ξεκούραστη ομάδα, αισιοδοξία γιατί η σημερινή διαδρομή σηματοδοτούσε και το τέλος μιας φιλόδοξης διάσχισης και προπαντός είχαμε free day για φωτογράφιση! Κάναμε σχετικά σε καλό χρόνο τα 400μ. υψομετρικής που σε φέρνουν από το καταφύγιο Pedrotti σε πλατώ με θέα το Campanile Baso, στο βάθος του βράχινου τείχους των κορφών Cima Tosa, Cima Margherita και Cima Brenta Bassa και που περικλείουν τους παγετώνες Vedretta Superiore, Inferiore della Tosa. Στο σημείο αυτό φορτώσαμε crampon και piole στα σακίδια και μπήκαμε στην πρώτη via

ferrata της ημέρας διασχίζοντας ένα γεφυράκι πάνω από ένα βαθύ χάος. Η διαδρομή μας έφερε στην ανατολική πλευρά της Cima Tosa με εκπληκτική θέα φτάνοντας στο υψηλότερο σημείο Sella della Tosa στα 2860μ. Μια σειρά από σκάλες μας κατέβαζαν από την άλλη μεριά με θέα τον παγετώνα Vedretta d' Ambiez. Εύκολο να τον αγναντεύουμε δύσκολο όμως να τον φτάσουμε! Σ' ένα σημείο και για 100 περίπου μέτρα τα συρματόσχοινα χάθηκαν κάτω από το χιόνι, κι έτσι θα έπρεπε να κάνουμε rapel για να προσεγγίσουμε τις επόμενες σκάλες και τα σημεία ασφάλισης. Η ομάδα το διασκέδασε χάρη στην υπομονή του Νίκου που ασφάλιζε X 13! Με την άφιξη όλων μας στον παγετώνα θα έπρεπε να τον ανέβουμε ώστε να φτάσουμε στην Bocca d' Ambiez διάσελο ανάμεσα στην Cima Tosa και στην Cima d' Ambiez και από εκεί να πέσουμε στο καταφύγιο XII Apostoli. Μια όμως λόγω της χρονοκαθυστερήσης, μια λόγω του χιονιού και μια για να μην ξεσηκωθεί στη via ferrata γίνεται αλλαγή προγράμματος. Εγκαταλείπουμε το Sentiero Ideale και βάζουμε πλώρη για το Rif. XII Apostoli σε συνδυασμό με via ferrata που συνδέει το Rif. Agostini, στο τέλος του παγετώνα Vedretta d' Ambiez, με το Rif. XII Apostoli. Το κομμάτι της via ferrata αποτελείται από 13 σκάλες, κάποιες αρκετά παλιές αλλά ήπιας κλίσης, οι οποίες σε ανεβάζουν μέχρι το πέρασμα Bocchetta dei Due Dentì στα 2859μ. που από εκεί είδαμε το καταφύγιο XII Apostoli να λάμπει στην άλλη άκρη του παγετώνα Vedretta di Prato Fiorito και κλείσαμε πονηρά το μάτι στο θεό που δεν πρόλαβε τελικά να γελάσει μαζί μας....!!!

Ημέρα 7η (20/7/09):

Rif. XII Apostoli (2487μ) - Doss del Sebio (2101μ) - Pinzolo (782μ)

Τεμπέλικο ξύπνημα στο καταφύγιο των Δώδεκα Αποστόλων με θαυμάσιο ηλιόλουστο καιρό. Τέλος στα βάσανα καθώς μας μένει μια ευχάριστη δασομένη διαδρομή μέχρι το Doss del Sebio και από εκεί με τα lift θα κατέβουμε στο Pinzolo. Άντε για τελευταία φορά να βάλουμε τα βρεγμένα και διαλυμένα άρβυλα. Όμως, τίποτα δεν προΐδεάζει αυτό που θ' αντικρίσουμε σ' ένα κοντινό σπηλαιο-εκκλησία. Τραγικό και συγκινητικό το θέαμα από δεκάδες πλακέτες-ίσως και χίλιες-καρφωμένες στο τοίχωμα του σπηλαίου με τα ονόματα των θυμάτων που έχασαν τη ζωή τους σκαρφαλώνοντας σ' αυτούς τους αφιλόξενους, άγριους βραχώτοπους. Τόσο απλά: όνομα, ηλικία, χρονολογία και ένας σταυρός. Αυτά μόνο, τίποτε άλλο. Εδώ, το παραμικρό λάθος, η παραμικρή παράβλεψη πληρώνεται πολύ ακριβά. Ευτυχώς για εμάς «τέλος καλό όλα καλά» και παίρνουμε το δρόμο της επιστροφής με κατάβαση στη Val di Nardis (1826μ) και ανάβαση στο Doss del Sebio (2101μ) όπου είναι ο θερματικός σταθμός των lift. Στην ηλιόλουστη ταράτσα του διαθέτουμε λίγο χρόνο για ένα ζεστό καφέ ή μια παγωμένη μπίρα και ένα τελευταίο, νοσταλγικό βλέμμα πίσω μας, δυτικά, στο καταφύγιο των 12 Αποστόλων και πίσω του ο λαμπερός παγετώνας Vedretta d' Agola και πιο πίσω η αγέρωχη πυργοκορφή Cima Tosa και πιο πίσω... και πιο

αριστερά και...και φθάνουμε νοητά από εκεί που ξεκινήσαμε πριν επτά μέρες στο Passo del Grosse.

Τρίτη, 21 Ιουλίου και απ' το πρωί ταξιδεύουμε στον αυτοκινητόδρομο με προορισμό τη Φλωρεντία. Συμμετέχω εντελώς μηχανικά στη συζήτηση πώς θα οργανώσουμε την παραμονή μας στην πόλη-μουσείο ενώ η σκέψη μου γυρίζει ξανά και ξανά στις υπέροχες στιγμές που ζήσαμε όλοι μας σ' αυτό το ατίθασο βουνό που λέγεται DOLOMITI DI BRENTA.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΧΗΓΟ... ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ήταν Οκτώβριος του 2008. Εκείνο το γλυκό φθινοπωρινό απομεινάρια σ' ένα καφενεδάκι στα Πατήσια, και συζητήσαμε τις τελευταίες λεπτομέρειες του ταξιδιού. Είχαν προηγηθεί πολλές συζητήσεις και είχαν πέσει στο τραπέζι πολλές προτάσεις όπως πχ να κάνουμε στο τέλος και μια ανάβαση σε μια κορυφή κάποιου άλλου βουνού που τελικά απορρίφθηκε λόγω κόστους και πιέσεως χρόνου.

«Νίκο, ας κάνουμε μόνο τη via delle Bocchette ολόκληρη από το passo de Grosse μέχρι το καταφύγιο XII Apostoli» πρότεινα εγώ. «Άλλωστε θέλουμε και δυο μέρες στη Φλωρεντία». Ο Νίκος συμφώνησε και χωρίσαμε για να συναντηθούμε στην Ιταλία. Αυτό που φαινόταν «λίγο», ήταν γιατί δεν ξέραμε τι θα συναντούσαμε εκεί. Η πρώτη ανησυχητική είδηση ήρθε λίγες μέρες πριν την αναχώρηση. Ήταν ο Νίκος από την Ιταλία:

«Μάκη το βουνό έχει ακόμη χιόνια και οι via ferratas είναι κλειστές, λοιπόν κραμπόν- πιολέ, πάρτε και ένα σχοινί μαζί σας».

«Νομίζεις πως θα τα καταφέρουμε;» ρώτησα αγχωμένος. «Είναι δύσκολα. Θα προσπαθήσουμε και είμαι βέβαιος πως θα τα καταφέρουμε» απάντησε με αυτοπεποίθηση ο Νίκος και έτσι ξεκινήσαμε στις 11 Ιουλίου. Αθήνα-Πάτρα, Πάτρα-Αργοπο, Αργοπο-Αργο. Ταξίδι ευχάριστο και χαλαρό. Ευκαιρία να γνωριστούμε. Δεκατρείς ορειβάτες, σχεδόν άγνωστοι μεταξύ μας, ξεκινώντας από έξι διαφορετικές πόλεις της χώρας, θα ενώσουμε τις προσπάθειές μας να φέρουμε σε πέρας με ασφάλεια και συντροφικότητα αυτή τη δύσκολη ορειβατική αποστολή.

Στις 14 Ιουλίου ημέρα Τρίτη ανεβαίναμε με το λιφτ από τη Mantona di Campiglio στο καταφύγιο Storrani 2437μ για την πρώτη μας διανυκτέρευση και στις 20 του μηνός ξεκινούσαμε από το καταφύγιο XII Apostoli 2489μ για να κατέβουμε στο Pinzolo. Εδώ τελειώνει και η αποστολή μας. Εξιστόρηση του επταήμερου οδοιπορικού στους Δολομίτες της Brenta θα διαβάσετε πιο πάνω στη γλαφυρή περιγραφή της Φωτεινής Πετροπούλου. Το ταξίδι θα τελειώσει ευχάριστα με μια πολιτισμική επίσκεψη στην πόλη-μουσείο Φλωρεντία.

Ευχαριστώ όλους τους συντρόφους μου με τους οποίους ζήσαμε αξέχαστες μέρες σε δύσκολες συνθήκες στο βουνό και υπέροχες στιγμές στα καταφύγια και τους συγχάρω για την επίδειξη ήθους, ορειβατικής ωριμότητας, αντοχής και συντροφικότητας. Αλλά οι περισσότερες ευχαριστίες απ' όλους μας ανήκουν στον οδηγό μας το Νίκο που με την ανεξάντλητη υπομονή του - ήμασταν λίγο «άτακτοι»- την πεισματική επιμονή του και την άρτια τεχνική του, κατάφερε να περάσει με ασφάλεια μια ομάδα 13 ατόμων, όλη(!) τη via delle Bocchette μ' αυτές τις συνθήκες καιρού και βουνού.

***Νίκος Χατζής διεθνής οδηγός βουνού**

20

21

22

23

20. Συγκλονισμένοι και σιωπηλοί στεκόμαστε μπροστά στις πλακέτες που αναγράφουν αυτούς που έπεσαν θύματα του αγαπημένου τους σπορ, της ορειβασίας.
Φωτο Ά. Δάκος

21. Διάσχιση της ανατολικής πλευράς της Cima Tosa από την Sentiere Olivio Brentari
Φωτο Π. Λατσούδης

22. Τρεις ώρες μετά την αναχώρησή μας από το καταφύγιο Predotti, ανεβαίνοντας τον παγετώνα Vedrette Superiore della Tossa, μας χτυπά αλύπητα η χιονοθύελλα και μας αναγκάζει να γυρίσουμε πίσω.
Φωτο Φ. Πετροπούλου

23. Η σημερινή λαμπρή ημέρα δεν έχει καμιά σχέση με τη χθεσινή καταιγίδα, κι' έτσι ξεκινάμε αισιόδοξοι και έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε μια δύσκολη πορεία: το πέραςμα Bocchette dei Duo Denti 2860m, via ferrata Castiglioni, ο παγετώνας Vedretta d' Ambiez .
Φωτο Μ. Γαργάλα